

УДК 311.1:655.41

Л. П. Шендерівська,
к. е. н., доцент кафедри організації видавничої справи, поліграфії і книгорозповсюдження,
Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського", м. Київ

І. А. Мельник,
студентка кафедри організації видавничої справи, поліграфії і книгорозповсюдження,
Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського", м. Київ

СТАТИСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ВИДАВНИЧІЙ ГАЛУЗІ

L. Shenderivska,
Ph.D. in economics, Associate Professor at the Department of organization of printing, publishing and book distribution,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv
I. Melnyk,
Student at the Department of organization of printing, publishing and book distribution,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv

STATISTICAL STUDIES AS A BASIS FOR EFFECTIVE MANAGEMENT IN PUBLISHING INDUSTRY

Обґрунтовано значення видавничої галузі для розвитку суспільства. Проаналізовано напрями статистичних досліджень у видавничій галузі, які проводять Державна служба статистики та профільні установи — Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Книжкова палата України. Надано пояснення чинників розбіжностей значень ідентичних показників, облік яких ведуть зазначені установи. З урахуванням визначеного рівня конкуренції у видавничій галузі за індексом Херфіндаля-Хіршмана, встановленого тісного взаємозв'язку між кількістю видавництв і книготорговельних підприємств, розрахованого прогнозу кількості книготорговельних підприємств, обсягу випуску книг і брошур в Україні, надано рекомендації щодо перспективних напрямів розвитку видавничих і книготорговельних підприємств. Визначено недоліки в організації статистичних досліджень у видавничій галузі. Обґрунтовано шляхи удосконалення статистичних досліджень та ефективного використання статистичної інформації в управлінській діяльності.

The meaning of the publishing industry for the society development is grounded. Directions of publishing industry statistical studies, conducting by State Statistics Service of Ukraine, and specialized institutions — State Committee for Television and Radio Broadcasting of Ukraine, the Book Chamber of Ukraine are analyzed. The explanation of factors, caused the differences between identical key figures, conducting by these institutions is given. Taking into account such conditions, as estimated level of competition in the publishing industry for Herfindahl-Hirschman Index, specified close relationship between the number of publishing and bookselling companies, calculated the forecast number of bookselling companies and volume of books and brochures production in Ukraine, the recommendations on promising areas of publishing and bookselling business development are proposed. The shortcomings in the statistical study management in the publishing industry are detected. The areas of improving the statistical research and effective use of statistical information in management are grounded.

Ключові слова: видавнича галузь, ефективність управління, модернізація статистичних спостережень, облікова політика, статистичні дослідження.

Key words: publishing industry, managerial efficiency, modernization of statistical surveys, accounting policy, statistical research.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Видавнича галузь належить до тих видів діяльності, що мають важливе значення для культурного розвитку, самоідентифікації нації; збереження та примноження творчих, інтелектуальних надбань людства; просування інноваційних знань. Для забезпечення ефективного розвитку галузі потрібно застосовувати таку систему методів і прийомів управління, яка відповідає стану зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування суб'єктів видавничої галузі, що, в свою чергу, потребує

якісної, своєчасної, об'єктивної, повної інформації про різні аспекти функціонування у цій сфері.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню загального стану видавничої галузі присвячено праці Афоніна О. [1], Довгань Л.Є., Мохонько Г.А. [2], Середи В.Я. [3] Питання удосконалення управління у видавничо-поліграфічному комплексі та інших галузях вивчають такі науковці, які Волошанен-

ко Є.В. [4], Кушлик-Дивульська О.І., Кушлик Б.Р. [5], Скіцько В.І., Ігнатова Ю.В. [6]. Проблеми статистики у видавничій справі аналізують Копистинська І.М. [7], Петрова Н. [8] та інші.

НЕВИРШЕНА ЧАСТИНА ПРОБЛЕМИ

Вироблення ефективних управлінських рішень потребує збору, опрацювання і адекватного застосування статистичної інформації. Незважаючи на ґрунтовність опрацювання науковцями предметних областей, існує необхідність у більш детальному аналізі напрямів удосконалення статистичних досліджень у видавничій галузі.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження: обґрунтувати напрями удосконалення статистичних досліджень на мікро- і макrorівнях, що сприятиме підвищенню ефективності управління у видавничій галузі.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як показав аналіз, збір і обробка статистичної інформації по видавничій галузі здійснюється на макро- і мікрорівнях. На макrorівні основними установами, що отримують і опрацьовують статистичні відомості є: Державна служба статистики України як центральний орган виконавчої влади в галузі статистики, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Книжкова палата України імені Івана Федорова. Згідно із Законом України [9] доступ до інформації забезпечується шляхом її оприлюднення на офіційних веб-сайтах, на інформаційних стендах, в офіційних друкованих виданнях або у інший спосіб, а також шляхом надання відомостей у відповідь на інформаційні запити.

На офіційному сайті Державної служби статистики [10] представлено статистичні дані в різних галузях економіки, у тому числі видавничо-поліграфічного комплексу. Водночас показники поліграфічної, видавничої діяльності не виокремлено, а подано у складі таких груп, як "Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність", а також "Інформація та телекомунікації, у тому числі видавнича діяльність, виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення". Суб'єкти господарювання можуть замовити на платній основі у Державній службі статистики дані по галузях відокремлено, але дефіцит оборотних коштів у видавничих організацій перешкоджає застосуванню цього способу збору вторинної інформації. Обмежений доступ до державної статистики ускладнює повноцінний аналіз стану видавничої галузі та не сприяє об'єктивності прогнозування і планування діяльності.

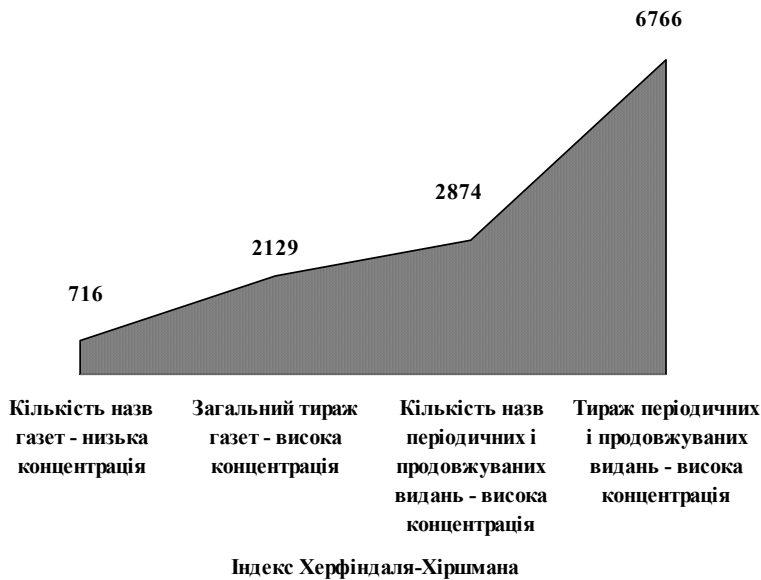
Ще один орган, який надає статистичну інформацію, а саме, спеціалізовану у сфері видавничої діяльності — це Державна наукова установа "Книжкова палата України імені Івана Федорова", що перебуває у сфері управління Державного комітету телебачення і радіомовлення України. До компетенцій Книжкової палати України належить, зокрема, повний статистичний облік видавничої продукції в Україні, який здійснюється на основі інформації, що подають зареєстровані підприємства, а саме: види видань, кількість випущених назв, наклад тощо. Зведену статистичну інформацію Книжкова палата Ук-

раїни оприлюднює на офіційному сайті [11], у періодичних друкованих виданнях: "Вісник Книжкової палати" (видається щомісяця), "Друк України" (видається раз на рік), який містить відомості про випуск книг і брошур за різними характеристиками такими, як тематичні розділи, тиражні групи, мовами народів світу, територіальна ознака видань тощо). Для видавництва актуальними є й інші послуги, які надаються Книжковою палатою України на комерційних засадах, зокрема, підбір статистичної інформації, надання відомостей з фонду Державного архіву друку, виконання наукових досліджень.

Як показав аналіз, у галузі статистики, яку веде Книжкова палата України, є окремі невідповідності, що обумовлені підходом до обліку видань та рівнем дисципліни звітності видавців. Відповідно до Законів України "Про видавничу справу" [12] та "Про обов'язковий примірник" [13] кожне видавництво повинне надсилати до Книжкової палати України контрольний примірник, що є джерелом для статистичного обліку, також видавці надають форму № 1-В (книги) "Звіт про випуск книжкової продукції" та форму 1-В (ЗМІ) "Звіт про випуск друкованих засобів масової інформації", але подана видавництвами інформація у звітних формах та на сайті Книжкової палати України не ідентична, оскільки основним документом є контрольний примірник, це свідчить про неподання видавництвами контрольних примірників до установи, або надсилання їх із запізненням [8]. Крім того, дані звітності можуть не збігатися з фактичною кількістю примірників, якщо мають місце порушення авторських і майнових прав шляхом несанкціонованого додрукування тиражів, поширення піратських електронних копій.

Ще одна значуща проблема, яка перешкоджає об'єктивній оцінці стану видавничого ринку, оскільки не має достовірного статистичного обліку — це кількість видань, що потрапляють на ринок України з Російської Федерації, зокрема тих, що ввозяться несанкціоновано. Згідно з інформацією Кабінету Міністрів України саме української друкованої продукції в нашій державі реалізується менше 30% [14]. Тобто більшу частину друкованої продукції ми отримуємо з РФ, окрім цього в Україні є достатньо російськомовних видавництв. Російська книга витісняє українські видання, починаючи з перших років незалежності, а в сучасних умовах ситуація починає змінюватись. За даними Книжкової палати України [11], починаючи з 2014 року, кількість видань, випущених російською мовою, має тенденцію до зменшення: кількість назв скоротилася на 22%, тиражі — на 20%, у 2015 році спад за назвами становив 45%, за тиражами — 60%; у 2016 році кількість назв видань російською мовою скоротилася на 1%, але загальний тираж збільшився на 10%. Основними причинами виявлених змін є політичний чинник, відтак, збільшується попит на видання українською мовою, що має враховуватися видавництвами та книготоргівельною ланкою при формуванні асортименту продукції; а також мовні уподобання споживачів — це прагнення зберегти багатомовність, навчити кільком мовам дітей, тому спостерігається тенденція випуску суб'єктами видавничої галузі України паралельних видань.

Однією з найбільш характерних проблем для українського видавничого ринку є також приховування

Рис. 1. Індекс Херфіндаля-Хіршмана ринку газет та інших періодичних, продовжуваних видань

Джерело: розраховано авторами за даними Держкомтелерадіо за перше півріччя 2016 р. [17].

реальних тиражів. Як показав аналіз, за останні роки значно зменшилися тиражі, якими випускається друкована продукція, а окремим видавцям, передусім періодичних видань, властиво їх завищувати з метою розширення ринку збуту, що також є негативним для майбутніх досліджень. Так, проаналізувавши статистичні дані реальних тиражів тернопільських паперових ЗМІ за попередні роки, чітко простежується ця проблема: в середньому видавці подають тиражі втричі більші, ніж вони є насправді [15].

Для оцінки рівня конкуренції у галузі, що також є чинником завищення реальних показників випуску періодичних видань, нами обчислено індекс Херфіндаля-Хіршмана [16]:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2 \quad (1)$$

де HHI — індекс Херфіндаля-Хіршмана;

S_i^2 — квадрат частки ознаки у сукупності;

N — загальний обсяг одиниць сукупності.

Згідно з якісною інтерпретацією, рівень показника HHI до 1000 означає низький, від 1000 до 1800 — помірний, від 1800 до 10000 — високий рівні концентрації, відтак, монополізації.

Індекс Херфіндаля-Хіршмана визначено за часткою друкованих газет та інших періодичних видань у відповідній області України та місті Києві у загальній кількості назв, а також у загальному тиражі по Україні (рис. 1).

Таблиця 1. Кількість книготорговельних підприємств в Україні

Джерело інформації	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Державна служба статистики України	173	136	123
Державний реєстр видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції	362	383	386
Звіти обласних управлінь у справах преси та інформації (зв'язків з громадськістю)	1608	1318	н.в.*

Примітка: *відомості за 2015 р. не оприлюднено Держкомтелерадіо.

Джерело: складено авторами за даними [10; 17; 18].

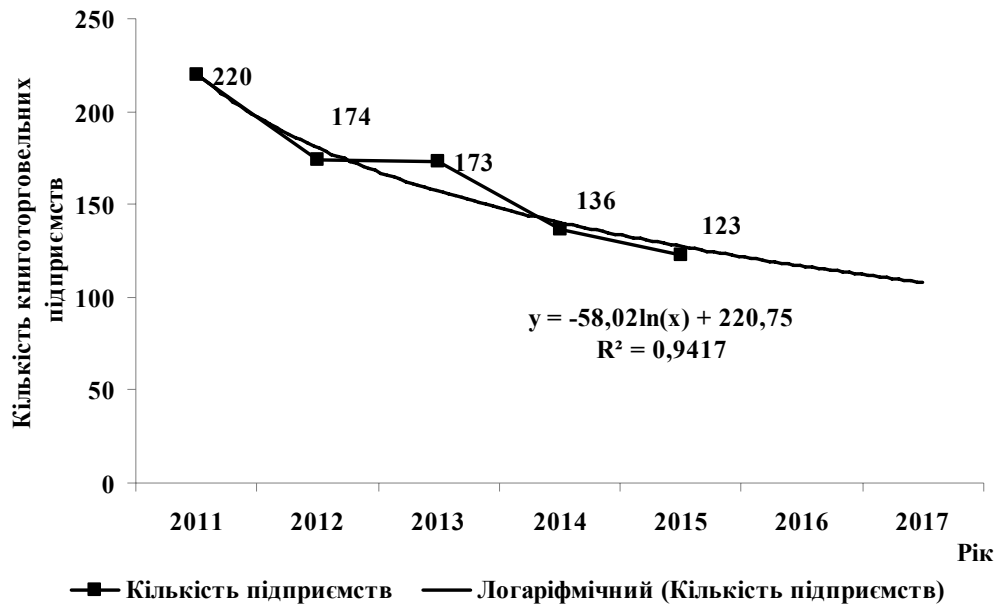
За результатами проведених розрахунків визначено низький рівень концентрації, відповідно, високий рівень конкуренції на ринку друкованих газет за назвами, що свідчить про попит населення на цей вид продукції у областях, лідируючі позиції з-поміж яких належать Дніпропетровській, Запорізькій, Вінницькій, Харківській, Херсонській областям. На противагу, ринку газет, ринок інших періодичних видань характеризується високим рівнем монополізації, як за назвами, так і за тиражем у зв'язку з меншим масовим обсягом збуту, що пов'язано як з рівнем платоспроможності споживачів, так і доступом до електронних медіа.

На макrorівні збір статистичної інформації про видавничу галузь здійснює ще одна установа — це Державний комітет телебачення і радіомовлення України, з-поміж основних облікових завдань якого є ведення Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції. При оцінюванні стану галузі вважливо враховувати, чи усі зареєстровані суб'єкти фактично провадять освітню діяльність. Так, з тих суб'єктів, які згідно з Державним реєстром видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції мали здійснювати видавничу діяльність, фактично випускали книги і брошури лише частина з них, а саме, 37,4% у 2013 р., 34,43% у 2014 р. та 29,31% у 2015 р. [8], що може бути свідченням номінального декларування видавничої діяльності суб'єктами підприємництва з метою сплати податків за пільговими ставками.

Як показав аналіз, різниця у методичних підходах, недотримання дисципліни звітності спричиняють також розбіжність статистичних даних про кількість суб'єктів галузі, облік яких ведеться Державною службою статистики, Державним комітетом телебачення і радіомовлення України, обласними управліннями у справах преси та інформації (зв'язків з громадськістю). Дані про кількість книжкових магазинів в Україні наведено у таблиці 1.

Таким чином, у сфері галузевої статистики виявлено неповноту і некоректність інформації, у тому числі щодо діяльності книготорговельних підприємств, а ця інформація має важливе значення для видавництва на етапі планування їх розвитку та розробки державних програм підтримки книговидавництва і книгопоширення, оскільки з-поміж основних чинників, що негативно впливають на розвиток видавничого бізнесу, передусім доцільно виокремити зменшення кількості книгарень.

Несприятливі для українських видавництв тенденції книжкової торгівлі проявляються також у зміні структури власників на користь іноземних інвесторів, так, у

Рис. 2. Фактична і прогнозна динаміка кількості книготорговельних підприємств в Україні

Джерело: розраховано і побудовано авторами за даними [10].

сучасних умовах, один з найбільших власників мереж книжкової торгівлі в Україні — це Санкт-Петербурзька компанія "Логос-Транс"; зменшенні географії покриття ринку, погіршенні місцерозташування внаслідок виселення книгарень з центральних частин міст [19].

Для емпіричної оцінки зв'язку між кількістю видавництв та книготорговельних підприємств за даними 2011—2015 років нами визначено коефіцієнт кореляції. Розрахунок виконано за формулою [20]:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \cdot \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}} \quad (2),$$

де X_i, Y_i — відповідно, значення факторної і результативної ознак за i -тий період аналізу;

$\bar{X}, \bar{Y}$ — відповідно, середнє значення факторної і результативної ознак за період аналізу.

$$r = \frac{36496,8}{\sqrt{5774,8 \cdot 273824,8}} = 0,9178.$$

Розраховане значення коефіцієнта кореляції — 0,9178 доводить значну тісноту зв'язку між кількістю книготорговельних підприємств і видавництв та актуалізує розвиток книжкової торгівлі з метою стимулювання видавничої діяльності в Україні. Необхідність вирішення цього завдання пояснюється тим, що суб'єкти книжкової торгівлі можуть забезпечувати приріст доходів, збільшуючи продаж непрофільних товарів, водночас видавництва не мають достатнього обсягу альтернативних грошових надходжень, не пов'язаних із продажем друкованих видань, за виключенням тих, що виробляють електронні видання, мобільні додатки тощо. Тому для видавництв актуально є оцінка тенденцій зміни кількості книгарень.

З використанням програмного забезпечення Excel ми визначили, що найбільш якісно описує тенденцію динаміки кількості книготорговельних підприємств в Україні логарифмічна функція:

$$y^* = a + b \cdot \ln x \quad (3),$$

де y^* — прогнозоване значення показника;

a, b — коефіцієнти функції;

x — значення фактору. Для трендового рівняння факторною ознакою є час.

Тенденція динаміки кількості книгарень представлена на рисунку 2.

Коефіцієнт кореляції для отриманого рівняння складає 0,9417, тобто залежність описує 94% випадків. За отриманим рівнянням тренду визначено планове значення кількості книгарень на 2016 рік і прогнозне на 2017 рік, які є 6-м та 7-м значеннями у ряді динаміки:

$$y_{2016}^* = 220,75 - 58,02 \ln 6 = 117,$$

$$y_{2017}^* = 220,75 - 58,02 \ln 7 = 108.$$

Визначено середню лінійну похибку прогнозу [20]:

$$M.A.P.E = \frac{100}{n} \sum_{i=1}^n \left| \frac{y_i - y_i^*}{y_i} \right| \quad (4).$$

$$M.A.P.E = \frac{100}{5} \cdot 0,2008 = 4,02\%.$$

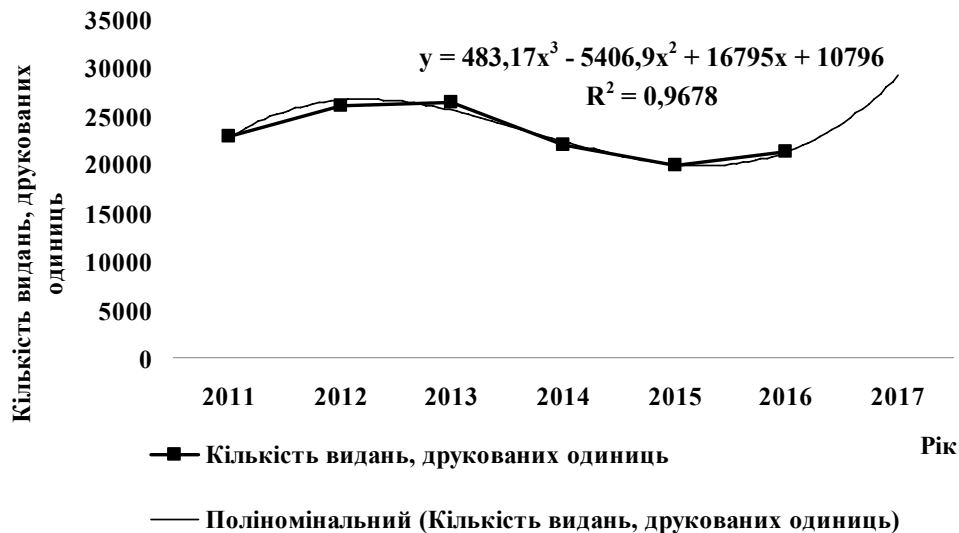
Оскільки розраховане значення похибки не перевищує 10%, можна стверджувати про високу надійність прогнозних значень кількості книготорговельних підприємств.

Для підтвердження взаємозв'язку видавничої та книготорговельної галузей нами визначено також коефіцієнт кореляції між обсягом випуску видавничої продукції (кількістю видань в друкованих одиницях) та кількістю книгарень, отримане значення 0,5 доводить тісний зв'язок:

$$r = \frac{199388,6}{\sqrt{5774,8 \cdot 29501007,2}} = 0,5.$$

З метою оцінки збалансованості розвитку видавництв і книготорговельних підприємств побудовано тренд обсягу випуску книг і брошур в Україні (рис. 3) та розраховано прогнозні значення кількості видань.

Як показано на рисунку 3, тенденція динаміки кількості видань описується поліноміальною функцією у 97% випадків. Якщо виявлена тенденція збережеться, то обсяг випуску книжкової продукції в Україні у 2017 році,

Рис. 3. Фактична і прогнозна динаміка обсягу випуску книг і брошур в Україні

Джерело: розраховано і побудовано авторами за даними [11].

який є сьомим роком з початку періоду аналізу, складе:

$$y_{2017}^* = 10796 + 16795 \cdot 7 - 5406,9 \cdot 7^2 + 483,17 \cdot 7^3 =$$

= 29150 (друк. одиниць).

Для оцінки надійності прогнозних значень обчислено середню лінійну похибку:

$$M. A. P. E = \frac{100}{6} \cdot 0,078 = 1,3\%.$$

Порівняння прогнозних значень кількості книгарень та обсягу випуску продукції, обчислених з урахуванням фактора часу, дозволяє узагальнити про наявність протилежних тенденцій, тобто, прогнозне скорочення кількості книжкових магазинів та збільшення обсягу випуску книжкової продукції. Таким чином, з метою сприяння економічному зростанню видавничої діяльності в Україні потрібно вжити заходів для збільшення кількості суб'єктів книготорговельної галузі, диверсифікації форм книжкової торгівлі, формування ефективною ціновою політики, оскільки непропорційність зміни цін і натуральних показників випуску видавничої продукції свідчить про вплив інфляційного чинника на зміну рівня доходів видавничої галузі.

Нами також проведено розрахунок коефіцієнта кореляції між кількістю поліграфічних і видавничих підприємств, отримане значення — 0,13 вказує на незначний зв'язок, таким чином, поліграфічна галузь в умовах скорочення обсягів замовлень на випуск видавничої продукції розвивається за рахунок інших ринків збуту.

Збір статистичної інформації проводиться і на мікрорівні, а саме галузевими об'єднаннями, окремими підприємствами. Так, статистичні дослідження проводять Українська асоціація видавців та книготорговців, Українська асоціація видавців періодичної преси, Громадська організація "Форум видавців", Благодійна фундація видавництва "Кальварія", Асоціація поліграфістів України (АСПОЛ), окремими підприємствами до досліджень залучаються професійні агенції. Зокрема, вивчення попиту на книжкову продукцію здійснювали такі компанії, як GFK Ukraine у 2008, 2013, 2014 роках, TNS у 2010—2014 роках, Research&Branding Group у 2011, 2013 роках.

Так, згідно із дослідженнями TNS [21] спостерігається тенденція до збільшення частки читачів електронних книг з 6% у 2011 р. до 14% у 2014 р., що визначає перспективи розвитку видавничої діяльності у напрямку збільшення обсягу пропозиції електронних видань та одночасним врегулюванням питань боротьби з піратством у видавничій сфері. Але, як показало дослідження TNS, загальний інтерес до читання зменшується, зокрема, частка активних читачів зменшилася з 27% у 2010 та 31% у 2011 до 22% у 2014 році, тому потрібно активізувати пропагування читання в Україні.

До важливих показників статистичного обліку належить також обсяг інноваційної діяльності. Згідно з даними Державної служби статистики, обсяг інноваційної діяльності (інвестиції або випуск інноваційної продукції) видавничої галузі у 2011 році становив 6305 тис. грн., у 2012 році — 1283,7 тис. грн., за період 2013—2015 років — 0 грн. Але аналіз фактичного стану галузі свідчить про ведення інноваційної діяльності, зокрема випуск мультимедійних видань, створення мобільних додатків, мобільних версій сайтів, надання інноваційних послуг для споживачів, зокрема, друку на вимогу, онлайн конструкторів видань, інвестування у нові програмні продукти для роботи з контентом, нові засоби і форми комунікацій тощо. Встановлена розбіжність між задекларованими показниками і фактичним обсягом інноваційної діяльності свідчить про низький рівень дисципліни обліку і звітності видавництва.

Таким чином, повноцінному застосуванню статистичної інформації для забезпечення ефективного управління у видавничій галузі перешкоджає низка недоліків, виявлених за результатами аналізу стану статистичних досліджень, а саме:

- неточність узагальнених даних, яка пояснюється передусім недостатнім рівнем дисципліни звітності;

- методичні розбіжності у формуванні баз даних на рівні офіційних установ (Державна служба статистики, Держкомтелерадіо, Книжкова палата України), що призводить до оприлюднення різних числових значень ідентичних показників, а також наведення даних по роках на різні моменти часу, що ускладнює їх порівняння;

— несвоєчасне оприлюднення відомостей по галузі, що спричинено як умовами звітності, так і тривалою обробкою первинної інформації офіційними установами;

— застарілість програм статистичних спостережень, зокрема, несистематичність вивчення інноваційної діяльності в галузі;

— існування явищ, які впливають на стан галузі, водночас не підлягають офіційному статистичному обліку, зокрема, несанкціоноване ввезення друкованої продукції, порушення майнових прав у видавничій галузі;

— обмежений доступ до статистичної інформації, комерційний характер отримання актуальних даних, що не збалансований з фінансовими можливостями багатьох підприємств;

— недостатня розвиненість систем електронних архівів, несумісність баз даних різних років.

Виявлені недоліки пов'язані з чинниками середовищ макро- і мікрорівнів.

З метою підвищення ефективності статистичних досліджень вбачається за доцільне реалізація таких заходів:

— активізація ініціативних статистичних досліджень ринку за участю спеціалізованих компаній;

— диверсифікація джерел фінансування статистичних досліджень на засадах залучення грантів, проведення спільних досліджень суб'єктами галузі;

— удосконалення методичного інструментарію статистичних досліджень, зокрема, застосування сучасних інформаційних технологій з метою збору і опрацювання актуальних даних, як на макро-, так і на мікрорівнях;

— модернізація програм статистичних спостережень з метою суцільного охоплення інноваційної діяльності, вивчення явищ і процесів у їх взаємозв'язку;

— забезпечення офіційними установами більшого рівня доступу до оперативних відомостей про поточний стан галузі;

— супроводження даних державних реєстрів відомостями про загальну кількість суб'єктів, які фактично провадять діяльність.

Модернізація статистичних досліджень повинна відбуватися з урахуванням провідних технологій у сфері збору та обробки інформації, збалансування економічних інтересів зацікавлених сторін, вивчення актуальних сфер діяльності, забезпечення порівнянності сучасних і ретроспективних даних.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного аналізу встановлено, що підвищення ефективності використання статистичних досліджень в управлінській діяльності може бути досягнуто такими шляхами:

— вивчення і адекватне застосування при ухваленні управлінських рішень не лише тенденцій розвитку, а й причинно-наслідкових зв'язків на макро- і мікрорівнях для досягнення синергетичного ефекту в управлінні діяльністю підприємств, галузі;

— використання інформаційної бази як у межах галузі, так і споріднених та конкуруючих галузей, на внутрішньому і зовнішньому ринках для більш надійного прогнозування, оцінки інноваційного потенціалу та можливостей розширення ринків збуту підприємств;

— поліпшення облікової політики шляхом реалізації прямих і непрямих заходів (удосконалення податкової, митної систем та інше), що сприятиме підвищенню об'єктивності і повноти характеристики стану галузей.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у розробці економетричних моделей для прогнозування розвитку видавничої галузі.

Література:

1. Афонін О. Видавництво та розповсюдження в Україні [Електронний ресурс] / О. Афонін // Режим доступу: http://www.bookplatform.org/images/activities/47/publishing_study_ukraine_ukr.pdf

2. Довгань Л.Є. Стратегічні аспекти розвитку конкурентного потенціалу підприємств видавничо-поліграфічної галузі / Л.Є. Довгань, Г.А. Мохонько // Вісник Хмельницького національного університету. — 2013. — № 5. — Т. 1. — С. 108—112.

3. Середа В.Я. Державна політика у видавничій галузі України: сучасний стан і прогностичні перспективи / В.Я. Середа // Економіка та держава. — 2013. — № 6. — С. 123—125.

4. Волошаненко Є.В. Теоретичні аспекти управління розвитком вітчизняного книговидання / Є.В. Волошаненко // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". — 2013. — № 10. — С. 129—133.

5. Кушлик-Дивульська О.І. Математична теорія оптимального керування в практичних задачах / О.І. Кушлик-Дивульська, Б.Р. Кушлик // Технологія і техніка друкарства. — 2015. — Вип. 1. — С. 61—68.

6. Скіцько В.І. Моделювання логістичних процесів повернення товарів у сфері е-комерції / В.І. Скіцько, Ю.В. Ігнатова // Проблеми економіки. — 2015. — № 3. — С. 352—358. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2015_3_48

7. Копистинська І.М. Проблема сучасної об'єктивної статистики друку в книжковій справі [Електронний ресурс] / І.М. Копистинська. — Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua>

8. Петрова Н. Проблемні питання статистичного обліку вітчизняних видань / Н. Петрова // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 8. — С. 3—7.

9. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс]: Закон України від 13.01.2011 №2939-VI. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

10. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: [офіц. сайт]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

11. Книжкова палата України [Електронний ресурс]: [офіц. сайт]. — Режим доступу: <http://www.ukrbook.net>

12. Про видавничу справу [Електронний ресурс]: Закон України від 05.06.1997 № 318/97-ВР. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/318/97-вр>

13. Про обов'язковий примірник документів [Електронний ресурс]: Закон України від 09.04.1999 № 595-XIV. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/595-14>

14. Пашинська А. Битва за полицю. Як українська книга витісняє російську [Електронний ресурс] / А. Пашинська // Еспресо. — 2016. — 30 вересня. — Режим доступу: http://espresso.tv/article/2016/09/30/ukrayinski_knyzhky

15. Перша незалежна тернопільська газета "Про все" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://provse.te.ua/2012/01/realni-tyrazhi-ternopilskiyh-hazet>

16. Припуга Н.В. Методичні підходи до оцінки рівня монополізованості в економіці [Електронний ресурс] / Н.В. Припуга // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. Економіка. — 2016. — Вип. 1 (5). — С. 51—55. — Режим доступу: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2016/05/1-5-1-2016-8.pdf>

17. Державний комітет телебачення і радіомовлення України [Електронний ресурс]: [офіц. сайт]. — Режим доступу: <http://comin.kmu.gov.ua>

18. Наявність об'єктів роздрібної торгівлі книжковою продукцією в Україні у 2014 році [Електронний ресурс] // Державний комітет телебачення і радіомовлення України: [офіц. сайт]. — Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=119212&cat_id=99055

19. Грет Г. Книгорозповсюдження в структурі книжкової справи України / Г. Грет // Вісник Львівського університету. Сер. Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. — 2012. — Вип. 7. — С. 105—116.

20. Коефіцієнт кореляції Пірсона // Задачи оптимізації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uchimatchast.ru>

21. Українці стали менше читати, дослідження TNS [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://tns-ua.com/news/ukraintsi-stali-menshe-chitat-issledovanie-tns>

References:

1. Afonin, O. "Vydavnytstvo ta rozpovsiudzhennia v Ukraini", available at: http://www.bookplatform.org/images/activities/47/publishing_study_ukraine_ukr.pdf (Accessed 10 March 2017).

2. Dovhan', L. Ye. Mokhon'ko, H. A. (2013), "Strategic aspects of potential competition enterprises publishing and printing industry", *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, vol. 5, pp. 108—112.

3. Sereda, V. Ya. (2013), "Public policy in the publishing industry in Ukraine: realities and prospects prognostic", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 6, pp. 123—125.

4. Voloshanenko, Ye. V. (2013), "The theoretical aspects of management national book publishing's development", *Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu Ukrainy "Kyivs'kyj politekhnichnyj instytut"*, vol. 10, pp. 129—133.

5. Kushlyk-Dyvul's'ka, O. I. Kushlyk, B. R. (2015), "Mathematical theory of optimal control in practical tasks", *Tekhnolohiia i tekhnika drukarstva*, vol. 1, pp. 61—68.

6. Skits'ko, V. I. Ihnatova, Yu. V. (2015), "Simulating the logistics processes of returning goods in the field of e-commerce", *Problemy ekonomiky*, [Online], vol. 3, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2015_3_48 (Accessed 4 Apr 2017).

7. Kopystyn's'ka, I. M. "Problema suchasnoi ob'iektivnoi statystyky druku v knyzhkovij spravi", available at: <http://journalib.univ.kiev.ua> (Accessed 22 March 2017).

8. Petrova, N. (2016), "Problematic issues of domestic publications statistical counting", *Visnyk Knyzhkovoi palaty*, vol. 8, pp. 3—7.

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine "On Access to Public Information", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (Accessed 10 April 2017).

10. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2017), "Statystychna informatsiia", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 3 March 2017).

11. The official site of Book Chamber of Ukraine (2017), "Vypusk vydavnychoi produktsii v Ukraini", available at: http://www.ukrbook.net/statistika_.html (Accessed 12 March 2017).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine "On publishing", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/318/97-вр> (Accessed 12 April 2017).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On obligatory copy of documents", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/595-14> (Accessed 12 April 2017).

14. Pashyn's'ka, A. (2016), "Bytva za polytsiu. Yak ukrains'ka knyha vytisniaie rosij's'ku", available at: http://espresso.tv/article/2016/09/30/ukrayinski_knyzhky (Accessed 5 March 2017).

15. Persha nezalezna ternopil's'ka hazeta "Pro vse", available at: <http://provse.te.ua/2012/01/realni-tyrazhi-ternopilskiyh-hazet> (Accessed 07 March 2017).

16. Pryputa, N. V. (2016), "Methodological approaches to assessing the level of monopolization in the economy", *Naukovyj visnyk Mukachivs'koho derzhavnoho universytetu. Seriiia Ekonomika*, [Online], vol. 1(5), available at: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2016/05/1-5-1-2016-8.pdf> (Accessed 10 Apr 2017).

17. The official State Committee for Television and Radio Broadcasting of Ukraine (2017), "Uzahal'neni dani derzhreiestru", available at: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=97933 (Accessed 17 March 2017).

18. The official State Committee for Television and Radio Broadcasting of Ukraine (2017), "Naiavnist' ob'iektiv rozdrubnoi torhivli knyzhkovoiu produktsiieiu v Ukraini u 2014 rotsi", available at: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=119212&cat_id=99055 (Accessed 12 March 2017).

19. Hret, H. (2012), "Book distribution in the structure of the Ukrainian book industry", *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriiia knyhoznnavstvo, bibliotekoznavstvo ta informatsijni tekhnolohii*, vol. 7, pp. 105—116.

20. The official site of Mathematical Study Zadachy optymizatsyy, "Koeffytsyent korreliatsyy Pyrsona", available at: <http://uchimatchast.ru>. (Accessed 06 April 2017).

21. The official site of marketing research TNS, "Ukrajntsi staly menshe chytaty, doslidzhennia TNS", available at: <https://tns-ua.com/news/ukraintsi-stali-menshe-chitat-issledovanie-tns> (Accessed 23 March 2017).
Стаття надійшла до редакції 18.04.2017 р.